

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Pásztor M.*
Cím: *Budapest háborus halottai*

Forrás: *Világ*

Fr.
(Hely)

1921. T. 8.
(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tár:

308

Hely

Idő

"1921"

Személy

Helyszám

Budapest háborus halottai

A háborút megelőző esztendőben, 1913-ban, Budapest minden ezer lakójára 25 születés és 18.6 halálozás esett. 1918-ban, a háboru utolsó esztendejében pedig már 14.3 volt a születési és 29 a halálozási coefficient. A háborút megelőző esztendőben Budapesten még 5883-al volt több a születések száma, mint a halálozásoké. A háboru utolsó esztendejében pedig már 15.189-el haladta meg a halálozások száma a születéseket. Azok a gyermekek, akik nem tudtak megszületni, tizenöt-husz év múlva munkás tagjai lettek volna a társadalomnak, de a háboru megölte őket, mielőtt megszülettek volna. Ezek a gyerekek hiányozni fognak a statisztikából.

A háboru halottai

De a népszámlálás eredményének kor szerint való összeállításából nemcsak a gyerekek fognak hiányozni, akik nem születtek, hanem hiányozni fognak a hősi halottak, az „eltűntek”, akik sohasem jönnek többé vissza. És hiányozni fognak a fiatalok, akik egyetértéssel éltek, hiányozni fognak a 20-30 évesek. Hányan lehetnek? A népszámlálás eredményeinek azok lesznek a legérdekesebb és legszomorúbb adatai, amelyek erre a kérdésre felelnek. Dr. Wilhelm Winkler (Die Totenverluste der österreichisch-ungarischen Monarchie. Herausgegeben vom Statistischen Dienst des Deutschösterreichischen Staatsamtes für Heerwesen) megpróbálja megállapítani a monarchia háborus halottainak a számát. Számításában — 1917 dec. 31-ig számít — Budapest háborus halottait 8108-ra taksálja. Ebben nincsenek benne az eltűntek, a soha vissza nem térők. Mi a kétféle veszteséget együtt 18.000-re becsülik. Ha ezt a 18.000 főnyi veszteséget hozzáadjuk ahhoz a tizenkétezerhez, amely úgy állott elő, hogy a halálozások száma ennnyivel haladta meg a születések számát, akkor harmincezerfőnyi ember-deficitet kapunk. Ez a harmincezer ember hiányzik Budapest lakosságából. Mivel pedig a népesség száma az 1910. évi népszámlálása óta nem csökkent, tehát kétségtelen, hogy a meghaltak az eltűntek és a hősi halottak helyét harmincezer bevándorlóval kellett elfoglalnia.

Kilencvenezer bevándorló

Ma 60.000 emberrel lakik több Budapesten, mint amennyit az 1910. évi népszámlálás itt talált. Kétségtelenül ezek is bevándorlók. Szóval 1910 óta Budapest népessége körülbelül 50.000 bevándorlóval gyarapodott. 1901-1910. években 149.629 főnyivel gyarapodott a város lakossága és ebből a számból 81.456 volt bevándorló; az 1891-1900. években 226.974 főnyi volt a népszaporodás és ebből 159.427 (31.5%) volt a bevándorló népesség. Amint ezek a számok mutatják, Budapest fejlődésében, gyarapodásában minden időben nagy szerepet játszott a bevándorlás, de az első eset, hogy a népesség számának a növekedését tisztára csak a bevándorlónak köszönhetjük. A főváros autochton lakossága évről-évre csökken. 1890-ben a lakosságnak 39.28%-a, 1900-ban már csak 36.78%-a, 1910-ben pedig csak 35.34%-a volt olyan, aki Budapesten született. Tíz év előtt a 880.000 ember közül 570.000 volt bevándorló. Azt hiszik, hogy a város bevándorló népessége ma már legalább 75%-át teszi a lakosságnak.

Kik és mik ezek a bevándorlók? Hol éltek eddig és mit csináltak, mielőtt Budapestre jöttek volna? Egyelőre csak annyi bizonyos, hogy minden új lakó egy-egy régi lakó helyét foglalta el: egy-egy régi lakót szorított ki a városból; egy-egy régi lakót, aki vagy elvándorolt innen vagy meghalt.

Százötvenezerrel több volt a nő, mint férfi 1917-ben

Az új bevándorlók természetesen nagy eltolódásokat idéztek elő a lakosság foglalkozás szerint való tagozódásában. Különösen az iparral foglalkozó népesség statisztikájában számíthatunk meglepetésekre. Nincs elég szén és nincs elég nyersanyag, ennél fogva a gyárak redukált üzemművel dolgoznak. Ennek a bajnak természetes következtése, hogy a munkások nagy tömege fölöslegessé vált. A munkanélküli munkások egyrésze elvándorolt, másrésze új foglalkozásba kezdett. Rengeteg munkás ügynökségekkel, élelmiszerrel házal. A megélhetési gondok a kényszerűség ötletessé teszi a pesti embert; és sohasem volt olyan alkalom, mint a mostani, hogy

próbára tegye az emberek életrevalóságát. Az ipar válsága különben nem ma kezdődik. Már a háboru derekán nagy eltolódások voltak az ipari népesség tagozódása tekintetében. Az 1917. évi népszámlálás szerint például 114.787 férőmunkás volt Budapesten, tizenötezerrel kevesebb, mint 1910-ben. A férőmunkások helyét nők foglalták el, úgy, hogy 1917-ben már 50.525 nő dolgozott a gyárakban és műhelyekben, míg 1910-ben még csak 35.000. De nemcsak az ipart, hanem más foglalkozási ágakat is nők özönlötték el. Ezzel magyarázható meg, hogy 1917-ben a férfiaknál százötvenezerrel volt több a nők száma Budapesten.

A nők száma különben már 1910-ben is jelentékenyen, kerek harmincezerrel, haladta meg a férfiak számát. Ezt a differenciát nyilván az okozta, hogy a kereső népesség 14.2%-a, a nők közül pedig minden hatodik — házi cseléd volt. A háboruban azonban a házi cselédek száma jelentékenyen lecsökkent, mert a cselédek villamos-kereskedelmi és elárúsítói pályára mentek. Ez az állapot körülbelül az olasz front fölbomlásáig tartott. A frontról hazatérő katonákkal elvonult Budapestről a cselédek egy nagy kontingense is. Hazamentek — feleségnek, amint hogy az ipari munkásság egy jelentékeny része hazament parasztnak.

A kivándorlók helyét pedig elfoglalták a bevándorlók: elsősorban a menekültek. A menekültügyi hivatal ezidőszereint 27.860 budapesti menekültet tart számon. Ha azt vesszük, hogy minden menekültnek legalább három tagból áll a családja, akkor megállapíthatjuk azt is, hogy ezidőszereint körülbelül nyolcvannégyezer menekült lakhatik Budapesten. Ez az új lakosság, amely a kivándorló régi lakosság helyét elfoglalja.